

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.005.01.2016
P/16/099

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/099 – Bezpieczeństwo i higiena nauczania w szkołach publicznych ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Barbara Guga, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr LKR 11/2016 z 8 kwietnia 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1))
Jednostka kontrolowana	Bezpieczeństwo i higiena nauczania w Szkola Podstawowa im. Stanisława Lubomirskiego (Szkoła) należąca do Zespołu Szkół w Nowym Wiśniczu (Zespół)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Magdalena Jarmuła, Dyrektor (dowód: akta kontroli str. 2))

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna²

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli Szkoła w okresie objętym kontrolą zapewniła uczniom bezpieczne i higieniczne warunki pobytu w placówce, przy czym nie wszystkim z nich zorganizowano nauczanie z zachowaniem zasad higieny pracy umysłowej.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Stan sanitarny pomieszczeń Szkoły był prawidłowy, a teren wokół niej spełniał wymogi w zakresie bezpieczeństwa. Szkoła zapewniła uczniom możliwość korzystania z sal dydaktycznych zawierających wyposażenie dostosowane do warunków ergonomii, odpowiednio wyposażonej sali gimnastycznej i boiska, biblioteki, świetlicy, gabinetu profilaktyki zdrowotnej oraz pomocy przedlekarskiej.

W sytuacji wystąpienia wypadku zapewniano poszkodowanym opiekę, w szczególności poprzez sprowadzenie fachowej pomocy (pielęgniarka szkolna), jak i udzielenie pierwszej pomocy, a następnie przekazanie pod opiekę rodzicom/opiekunom. Prawidłowo prowadzono dokumentację powypadkową (protokoły, rejestry wypadków). Wszyscy nauczyciele zatrudnieni w szkole zostali przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy. We wszystkich budynkach Szkoły zapewniono uczniom spożycie gorących posiłków zgodnie z § 10 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach³. Punkty wydawania gotowych posiłków zlokalizowane we wszystkich trzech budynkach Szkoły spełniały niezbędne wymagania higieniczne i zdrowotne do prowadzenia wyżywienia dzieci. Pomieszczenia, w których uczniowie spożywali posiłki również spełniały odpowiednie warunki higieniczno-sanitarne.

Nie wszystkim uczniom zorganizowano naukę zgodnie z zasadami higieny procesu nauczania, w sposób uwzględniający potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia. Różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia w ok. 23% wszystkich badanych klas była większa niż jedna godzina, a w odniesieniu do ok. 15% tych klas różnica w czasie rozpoczęcia zajęć w stosunku do innych dni tygodnia, wynosiła więcej niż jedną godzinę. W planach lekcji 30% klas IV-VI

¹ Kontrolą objęto rok szkolny 2015/2016 do dnia zakończenia czynności kontrolnych, tj. 31 maja 2016 r.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

³ Dz. U. z 2003 r., Nr 6, poz. 69 ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

wystąpiły przypadki kumulacji w ciągu jednego dnia tygodnia zajęć niewymagających zwiększonej koncentracji, przy równoczesnym nieplanowaniu ich w innych dniach tygodnia. Przypadki planowania zajęć wymagających zwiększonej koncentracji bezpośrednio po sobie stwierdzono aż w 84% planów klas IV-VI .

Również wprowadzenie 5-minutowych przerw nie zapewniało uczniom zdaniem NIK pełnej regeneracji przed kolejnymi lekcjami i uzyskania optymalnej efektywności pracy umysłowej

Szkoła zapewniła uczniom możliwość korzystania z komputerów z dostępem do Internetu. W ramach zabezpieczenia przed dostępem uczniów do treści niepożądanych Szkoła korzystała z oprogramowania, dzięki któremu nauczyciel miał możliwość monitorowania wszystkich komputerów uczniowskich, zablokowania dostępu do Internetu oraz zablokowania dowolnego komputera. Jednakże w trakcie kontroli NIK w pracowni informatycznej przy ul. Kościelnej uzyskano dostęp do treści niepożądanych. Dopiero podjęte przez nauczyciela informatyki działania, polegające na uzupełnieniu listy stron programu „Beniamin” o wskazane do badania adresy stron niepożądanych zablokowały wejście na nie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja pracy uczniów

Zajęcia w Szkole, wchodzącej w skład Zespołu prowadzone były w budynku Zespołu przy ul. Szkolnej 1 (klasy I – IV), przy ul. Kościelnej 2 (klasy 0-III), a także w Szkole filialnej w Połomiu Dużym (klasy I – IV).

Opis stanu
faktycznego

Według stanu na 30 września 2015 r., w Szkole utworzonych było 26 oddziałów⁴, w których uczyło się 493 uczniów. Liczba uczniów w poszczególnych klasach wynosiła od pięciu do 26, przy czym w klasach I-II nie przekraczała limitu 25 uczniów, określonego w art. 61 ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁵.

(dowód: akta kontroli str. 3-10, 37)

Liczba dzieci z obwodu Szkoły, podlegająca obowiązkowi szkolnemu na tym etapie nauczania wynosiła 409 (liczba dzieci spoza obwodu wynosiła 102; liczba dzieci z obwodu Szkoły spełniająca obowiązek szkolny poza nim wynosiła 19)⁶.

(dowód: akta kontroli str. 11)

Kontrola organizacji pracy uczniów pod kątem tworzenia rozkładów zajęć zgodnie z zasadami organizacji pracy umysłowej ucznia przeprowadzona w odniesieniu do planów lekcji wszystkich 26 oddziałów (w tym: 13 oddziałów edukacji wczesnoszkolnej i 13 oddziałów IV – VI) wykazała m.in., że:

- w 22 przypadkach zajęcia rozpoczynały się o stałej porze (różnica nie była większa niż jedna godzina), a w 20 przypadkach różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia nie była większa niż jedna godzina;
- w 22 przypadkach nie wystąpiła kumulacja w jednym dniu przedmiotów wymagających zwiększonej koncentracji, przy równoczesnym zaplanowaniu w inne dni głównie przedmiotów jej niewymagających;
- w 22 przypadkach zajęcia, na których dominuje praca statyczna i długotrwała koncentracja były lokowane nie później niż na piątej godzinie lekcyjnej;
- w 15 przypadkach nie planowano bezpośrednio po sobie zajęć wymagających długotrwałej koncentracji (matematyki i przyrody).

Najkrótsza planowana przerwa wynosiła 5 minut. W planach pięciu oddziałów zajęcia wychowania fizycznego (ulożone na początku lub w środku dnia) zaplanowane były bezpośrednio przed przerwą 5-minutową.

(dowód: akta kontroli str. 3-8)

⁴ Po pięć oddziałów klas pierwszych, drugich i czwartych, po cztery oddziały klas piątych i szóstych oraz trzy oddziały klas trzecich.

⁵ Dz. U. z 2015 r., poz. 2156 ze zm., dalej: ustawa o systemie oświaty.

⁶ Stan na dzień 17.05.2016 r. – 492 uczniów (jeden uczeń w trakcie roku został przeniesiony do oddziału przedszkolnego).

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że zajęcia wychowania fizycznego realizowane są w formie: zajęć klasowo-lekcyjnych (tj. standardowych lekcji wychowania fizycznego). Obowiązkowe zajęcia wychowania fizycznego są prowadzone w grupie: oddziałowej. Grupy te uwzględniają podział na dziewczynki i chłopców, jak również uwzględniają odpowiednią ilość dzieci (grupy 14 - 20 osobowe). W Filialnej Szkole Podstawowej w Połomiu Dużym w klasie IVp nie ma podziału na grupy ze względu na małą liczebność klasy tj. 10 osób. W pięciu klasach IV - VI jeden dzień w tygodniu po zakończeniu wychowania fizycznego następuje przerwa 5 min. w pozostałych przypadkach lekcje te znajdują się jako ostatnia lekcja lub bezpośrednio po zakończeniu następuje przerwa 10 min. lub 15 min. Stan taki wynika z tego, iż nie ma możliwości innego rozłożenia godzin wychowania fizycznego, ze względu na brak wolnych sal gimnastycznych. Nauczyciele uczący w szkole podstawowej uczą również w Gimnazjum. Trudność również wynika z tego, iż zajęcia są zajęciami oddziałowymi tzn. że wszystkie dzieci z danego oddziału mają w tym samym czasie. Długość przerw dostosowana jest również do dożywiania, jak również do dowozów. Nadmienię, że do naszej szkoły dowożeni są uczniowie z Kopalini, Łomnej, Leksandrowej, Połomia Dużego, Muchówki, Olchawy”.

(dowód: akta kontroli str. 12-18)

Uwagi dotyczące badanej działalności

Przyjmując do wiadomości powyższe wyjaśnienia, NIK zwraca jednak uwagę, że zbyt krótkie przerwy pomiędzy zajęciami nie pozwalają na regenerację sił, co w konsekwencji może prowadzić do przemęczenia uczniów i spadku koncentracji. Dlatego dla zapewnienia niezbędnego w czasie zajęć dydaktycznych skupienia uczniów wskazane jest zapewnienie im przynajmniej 10-minutowych przerw między lekcjami. Rozkład i długość przerw pomiędzy lekcjami powinny również umożliwiać uczniom spokojne spożycie drugiego śniadania i obiadu o odpowiedniej porze oraz zachowanie higieny osobistej.

Ustalone nieprawidłowości

W działalności Szkoły, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono, że Szkoła nie zapewniła wszystkim uczniom higienicznego rozkładu zajęć lekcyjnych, uwzględniającego potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia, bowiem w planach zajęć:

- czterech oddziałów (tj. 15% wszystkich badanych klas) różnica w czasie rozpoczęcia zajęć w stosunku do innych dni tygodnia, wynosiła więcej niż jedną godzinę⁷;
- sześciu oddziałów (tj. 23% wszystkich badanych klas) różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia była większa niż jedna godzina⁸;
- czterech oddziałów klas IV – VI (tj. 30% klas II etapu nauczania), zaplanowano w jednym dniu tygodnia wyłącznie zajęcia niewymagające zwiększonej koncentracji, innego dnia skumulowano zajęcia wymagające zwiększonej koncentracji⁹;
- czterech oddziałów klas IV – VI (tj. 30% klas II etapu nauczania), zaplanowano zajęcia, na których dominuje praca statyczna i długotrwała koncentracja, po piątej godzinie lekcyjnej¹⁰;
- 11 oddziałów klas IV-VI (tj. 84% klas II etapu nauczania), zaplanowano zajęcia wymagające zwiększonej koncentracji na godzinach następujących po sobie (dotyczyło to łączenia w bloki przedmiotów: matematyka/matematyka, przyroda/przyroda, matematyka/przyroda¹¹).

(dowód: akta kontroli str. 3-8)

Stanowiło to naruszenie § 12 ust. 3 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół¹², zgodnie z którym w tygodniowym rozkładzie zajęć dydaktyczno-wychowawczych uwzględnia się zasady ochrony zdrowia i higieny pracy oraz § 4 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, który stanowi, że plan zajęć

⁷ Id, IId, IIIa, Vb.

⁸ Vb, VIc, IVp, IVb, IVc, Vid.

⁹ IVa, IVb, Va, Vb.

¹⁰ IVc, Vb, Va, VIa

¹¹ IVa, IVb, IVd, IVp, Va, Vb, Vc, Vd, Va, VIb, VIc.

¹² Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie ramowych statutów.

dydaktyczno-wychowawczych powinien uwzględniać potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia.

Stosownie do § 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny dyrektor szkoły zapewnia bezpieczne i higieniczne warunki pobytu w szkole

Dyrektor Szkoły udzieliła następujących wyjaśnień: „W klasach w których zajęcia nie rozpoczynają się o stałej porze i różnica waha się między $\pm 2,3$ godziny spowodowana jest przede wszystkim małą liczbą sal lekcyjnych w stosunku do oddziałów klasowych. Na prośbę i wyraźne żądanie rodziców zrezygnowano z nauki na 2 zmiany, chociaż taka organizacja pracy szkoły umożliwiłaby realizację wszystkich zastrzeżeń wymienionych w piśmie. Rodzice uzasadniali swoje żądania faktem, że ich dzieci odbywają szereg zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (szkoła muzyczna, treningi sportowe, szkoły językowe, chór itp.) Udział w w/w zajęciach byłby niemożliwy dla uczniów uczących się na drugiej zmianie. Ponadto spora grupa uczniów dojeżdża do szkoły i późne kończenie zajęć stanowiłoby zagrożenie dla ich bezpieczeństwa.

Pierwsza wersja planu zajęć uwzględniała rozpoczynanie lekcji o tej samej godzinie (ok. 9⁴⁰, 10³⁵), gdzie dzieci kończyły zajęcia ok godz. 14⁵⁰. Jednak liczne prośby rodziców, spowodowały iż wprowadzone zmiany doprowadziły do różnicy między rozpoczynaniem zajęć $\pm 2,3$ godziny. Dla dzieci rozpoczynających naukę później odbywają się zajęcia świetlicowe, zajęcia kompensacyjne, zajęcia z art. 42 Karty Nauczyciela.

Nieprawidłowe obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia, występowanie w planie przedmiotów niewymagających zwiększonej koncentracji jak również kumulowanie zajęć na których dominuje praca statyczna i długotrwała koncentracja spowodowane jest przede wszystkim tym, iż nauczyciele uczący w naszej szkole muszą przemieszczać się do szkoły filialnej w Połomiu Dużym oddalonej o ok. 4 km od budynku naszej szkoły, inni przemieszczają się do szkoły przy ul. Kościelnej 2. Część nauczycieli uczy również w Gimnazjum w naszej szkole. Podczas układania podziału godzin priorytetem jest równomierność rozłożenia godzin i układanie względem ważności przedmiotów jednak przy tak dużej liczbie oddziałów zdarzają się zestawienia blokowe i występowanie przyrody i matematyki po lekcji 5.

(dowód: akta kontroli str. 12-15)

Prośby i żądania rodziców dotyczące wcześniejszego rozpoczynania i wcześniejszego kończenia zajęć przekazywane były na zebraniach z rodzicami wychowawcom – wg treści wyjaśnień Dyrektor Szkoły - w formie ustnej. Dyrektor wyjaśniła również, że po zebraniach taką informację otrzymywała od wychowawców klas, z uzasadnieniem, iż dzieci uczęszczają na liczne zajęcia pozalekcyjne, należą do klubów sportowych, do szkół muzycznych itp. Często też rodzice udają się z tym problemem do organu prowadzącego, który jest odpowiedzialny za dowozy uczniów do Szkoły.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła ponadto, że problem z nierównomiernym rozłożeniem godzin zostanie rozwiązany w momencie otwarcia drugiego skrzydła budynku przy ul. Szkolnej 1. Wtedy ilość sal lekcyjnych będzie wystarczająca dla tak dużej liczby oddziałów i wszystkie klasy będą mogły rozpocząć lekcje o stałej godzinie.

(dowód: akta kontroli str. 16-19)

Ocena cząstkowa

W szkole nie wszystkim uczniom zorganizowano naukę w sposób zgodny z zasadami higieny procesu nauczania, bowiem w planach 84% klas IV-VI nie uwzględniono zasady naprzemiennego rozmieszczenia podczas dnia zajęć o różnym stopniu trudności i charakterze, w planach 30% tych klas stwierdzono przypadki planowania w tym samym dniu kilku przedmiotów wymagających zwiększonej koncentracji, przy równoczesnym nieplanowaniu ich w innym dniu nauki oraz przypadki lokowania przedmiotów wymagających zwiększonej koncentracji na ostatnich godzinach lekcyjnych.

2. Zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu uczniów w szkole

2.1. Dostęp uczniów do biblioteki, świetlicy oraz zespołu urządzeń rekreacyjno-sportowych

W Szkole, zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt. 2, 3 i 5 ustawy o systemie oświaty zapewniono uczniom możliwość korzystania z biblioteki, świetlicy oraz urządzeń sportowych i rekreacyjnych.

Biblioteka dostępna była we wszystkie dni tygodnia w budynkach przy ul. Szkolnej i ul. Kościelnej¹³. Biblioteka nie funkcjonowała w szkole Filialnej w Połomiu Dużym, do której uczęszczało 31 uczniów. W każdej sali lekcyjnej znajdowała się biblioteczka z pozycjami książkowymi zgodnie z wymogami podstawy programowej.

Dyrektor Szkoły oświadczyła, że uczniowie szkoły filialnej w Połomiu Dużym mają organizowane zajęcia biblioteczne w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Nowym Wiśniczu (minimum cztery razy w roku). Ponadto uczestniczą w konkursach organizowanych przez biblioteki w Nowym Wiśniczu i w Bochni.

Uczniowie mieli możliwość korzystania ze świetlicy we wszystkie dni tygodnia¹⁴. Wszystkie wnioski o objęcie ucznia opieką świetlicy zostały uwzględnione.

Zajęcia z wychowania fizycznego odbywają się w budynkach przy ul. Szkolnej i przy ul. Kościelnej na salach gimnastycznych. Uczniowie uczący się w szkole przy ul. Szkolnej mieli do dyspozycji boisko i dodatkowo tzw. małą salę gimnastyczną służącą do prowadzenia między innymi zajęć gimnastycznych, ćwiczeń na drążku, drabinkach, czy skoku przez kozła. Ponadto uczniowie uczący się przy ul. Szkolnej i przy ul. Kościelnej korzystali z boiska gminnego „Orlik”. Dzieci uczące się w budynku przy ul. Kościelnej korzystały dodatkowo z ogrodzonego placu zabaw zlokalizowanego w odległości ok. 50 m. od budynku Szkoły. Dzieci uczące się w szkole filialnej w Połomiu Dużym korzystały z sali rekreacyjno-zastępczej zlokalizowanej w sąsiednim budynku wyposażonej w standardowy sprzęt sportowy. Dodatkowo na zajęciach WF korzystały z placu ogrodzonego na terenie Szkoły dostosowanego do prowadzenia zajęć.

Zasady korzystania z urządzeń rekreacyjno-sportowych oraz ich stan techniczny spełniały wymogi bezpieczeństwa, określone w § 7 ust. 2 pkt 2 oraz § 31 ust. 4 i 6 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Bramki i kosze do gry oraz inne urządzenia, których przemieszczenie się może stanowić zagrożenie dla zdrowia ćwiczących, były umocowane na stałe. Sprzęt sportowy w budynkach Szkoły przy ul. Kościelnej i ul. Szkolnej posiadał atesty i certyfikaty. Natomiast w szkole filialnej w Połomiu Dużym atesty/certyfikaty posiadało 80% sprzętu.

Przed wejściem do sal gimnastycznych umieszczono regulaminy określające zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego. W regulaminach zastrzeżono, iż korzystanie z urządzeń dopuszczalne jest wyłącznie pod nadzorem osób dorosłych. Na drzwiach wejściowych umieszczono ponadto informację, że wejście do sali jest dopuszczalne wyłącznie z opiekunem.

Oględziny boiska „Orlik”, na którym odbywała się część zajęć WF również wykazały, że spełnione były wymogi bezpieczeństwa uczniów: bramki i kosze do gry oraz inne urządzenia, których przemieszczenie się może stanowić zagrożenie dla zdrowia ćwiczących, były umocowane na stałe. W widocznym miejscu umieszczono regulamin określający zasady bezpiecznego użytkowania boiska.

(dowód: akta kontroli str. 20-36, 39-42)

¹³ W budynku przy ul. Szkolnej: poniedziałek: 8⁴⁵-14³⁰; wtorek: 7⁰⁰-8⁰⁰; 8⁴⁵-14³⁰; środa: 7⁰⁰-14⁰⁰; czwartek: 7⁰⁰-9⁴⁰; 10²⁵-13⁰⁰; piątek: 8⁴⁵-14⁰⁰. W budynku przy ul. Kościelnej: poniedziałek: 7³⁰-12¹⁰; 13¹⁰-14⁰⁰; wtorek: 7³⁰-12²⁰; 13²⁰-14⁰⁰; środa i czwartek: 7³⁰-14⁰⁰; piątek: 7³⁰-14³⁰.

¹⁴ W budynku przy ul. Szkolnej: poniedziałek, wtorek, środa: 7⁰⁰-8⁴⁵; 12¹⁰-14⁴⁵; czwartek i piątek: 7¹⁰-10²⁵; 11²⁰-14⁴⁵. W budynku przy ul. Kościelnej: poniedziałek, czwartek i piątek: 7⁰⁰-16³⁰; wtorek: 7⁰⁰-10²⁵; 11²⁰-16³⁰; środa: 7⁰⁰-9⁴⁰; 11²⁰-16³⁰. W budynku w Połomiu Dużym: poniedziałek, wtorek i środa: 7³⁰-8⁰⁰; 12¹⁵-15¹⁵; czwartek i piątek: 7³⁰-8⁰⁰; 12¹⁵-14¹⁵.

Odnosnie do braku atestów/certyfikatów w stosunku do 20% sprzętu sportowego w szkole w Połomiu Dużym, Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że 100% sprzętu posiada atesty, a wymieniona liczba 80% w protokole Sanepidu jest niezgodna ze stanem faktycznym, gdyż zostały uwzględnione w nim przedmioty (materac i stół do tenisa stołowego), które nie są własnością Szkoły. Pomieszczenie w którym znajduje się sala gimnastyczna należy do Parafii p.w. NMP w Nowym Wiśniczu i korzystają z niej też mieszkańcy (sprzęt stanowi własność świetlicy wiejskiej w Połomiu Dużym i Szkoła z niego nie korzysta).

(dowód: akta kontroli str. 37)

W wyniku analizy wpisów do dzienników lekcyjnych kontrolowanych 26 oddziałów stwierdzono m.in., że na początku roku szkolnego w każdej z klas prowadzone były z uczniami zajęcia z zakresu bezpieczeństwa i higieny, dotyczące m.in.: zasad przebywania w szkole, zachowania bezpieczeństwa w drodze do i ze Szkoły, zasad BHP na lekcjach (szczególnie na zajęciach WF) oraz bezpieczeństwa w czasie dowozu uczniów do Szkoły i na wycieczkach szkolnych.

(dowód: akta kontroli str. 43)

2.2. Teren Szkoły i pomieszczenia sanitarnohigieniczne¹⁵

Kontrola w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i higienicznych warunków pobytu na terenie szkoły, jak też w jej budynkach, wykazała m.in., że:

- plany ewakuacji umieszczone były w widocznych miejscach, w sposób zapewniający łatwy do nich dostęp, a drogi ewakuacyjne oznaczono w sposób wyraźny i trwały;
- teren obiektów szkół był ogrodzony, a szlaki komunikacyjne wychodzące poza teren każdego budynku zabezpieczono w sposób uniemożliwiający bezpośrednie wyjście na jezdnię;
- zapewniono właściwe oświetlenie, a drogi i przejścia na terenie obiektów posiadały równą i utwardzoną nawierzchnię;
- otwory kanalizacyjne studzienek zakryto odpowiednimi pokrywami;
- miejsca pracy oraz pomieszczenia, do których jest wzbroniony wstęp osobom nieuprawnionym, były odpowiednio oznakowane i zabezpieczone przed dostępem do nich;
- schody wyposażone były w balustrady zabezpieczone przed ewentualnym zsuwaniem się z nich (wypustki na balustradach)¹⁶. Pierwszy i ostatni stopień schodów na każdym zbiegu został pomalowany w pasy ostrzegawcze żółto-czarne.

(dowód: akta kontroli str. 20-36, 39-42)

Pomieszczenia sanitarno-higieniczne we wszystkich trzech budynkach użytkowanych przez Szkołę były odpowiednio wyposażone, w dobrym stanie technicznym i utrzymane w czystości. Zapewniona była ciepła i zimna bieżąca woda. Sanitariaty wyposażone były w środki higieny osobistej (papier toaletowy, środki do mycia rąk i do higienicznego ich suszenia).

(dowód: akta kontroli str. 20-36, 39-42, 44-55)

2.3. Meble edukacyjne i sale lekcyjne

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni (PPIS) przeprowadził na zlecenie NIK kontrolę w zakresie zgodności stanowisk pracy uczniów z wymogami ergonomii. Kontrola objęła ogółem 491 uczniów uczęszczających do:

- czterech oddziałów klas I, czterech oddziałów klas II, dwóch oddziałów klas III w budynku Zespołu przy ul. Kościelnej;
- czterech oddziałów klas IV, czterech oddziałów klas V, czterech oddziałów klas VI w budynku Zespołu przy ul. Szkolnej;
- klas: pierwszej, drugiej, trzeciej i czwartej w szkole filialnej w Połomiu Dużym.

W wyniku kontroli stwierdzono, że we wszystkich klasach meble szkolne dla uczniów były dostosowane do zasad ergonomii, przy czym atesty i certyfikaty posiadało całość

¹⁵ Ustalenia kontroli w odniesieniu do wszystkich trzech budynków, w których uczyły się dzieci.

¹⁶ Usytuowane w zabudowanej klatce schodowej w budynkach przy ul. Kościelnej i w Połomiu Dużym, a w przypadku budynku przy ul. Szkolnej zabezpieczone kratami otwarte przestrzenie.

wyposażenia, sprzętu i mebli w budynku w Połomiu Dużym (w budynku przy ul. Kościelnej 90%, natomiast w budynku przy ul. Szkolnej 40%).

Dyrektor Szkoły oświadczyła, że meble, ławeczki i stołki są wymieniane sukcesywnie, w miarę posiadanych środków. W pierwszej kolejności wymieniono meble najbardziej zużyte.

(dowód: akta kontroli str. 133)

W każdej Sali lekcyjnej znajdowała się instrukcja oznaczeń zestawu mebli wg normy. Każda ławka i krzesło były czytelnie opisane w sposób umożliwiający lokalizację właściwego dla danego ucznia miejsca pracy (oznaczenie każdego mebla odpowiednim kolorem). Ponadto zestawy mebli ustawione były od najmniejszego do największego. Przeprowadzono działania edukujące uczniów w celu przekazania wiedzy i umiejętności dotyczących doboru zalecanego zestawu mebli.

(dowód: akta kontroli str. 43-55)

Powierzchnia sal lekcyjnych przypisanych do wychowawców badanych 26 oddziałów wahała się pomiędzy 17,5 m² a 66,15 m². Skrajne wartości powierzchni przypadające na jednego ucznia w tych salach wynosiły 1,1 – 6,5 m². W 12 przypadkach (w tym trzy przypadki w obiekcie przy ul. Kościelnej i dziewięć przypadków w obiekcie przy ul. Szkolnej) powierzchnia przypadająca na jednego ucznia nie przekroczyła 2 m², w tym w dwóch przypadkach powierzchnia ta wynosiła 1,9 m², w dwóch przypadkach 1,8 m², w dwóch przypadkach 1,7 m², w jednym przypadku 1,4 m², w trzech przypadkach 1,3 m², w jednym przypadku 1,2 m² oraz w jednym przypadku 1,1 m².

(dowód: akta kontroli str. 3-8)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że „powierzchnia sal w Szkole Podstawowej przy ul. Kościelnej 2, jest wystarczająca, tylko w trzech przypadkach powierzchnia w przeliczeniu na jednego ucznia wynosi poniżej 2 m². Szkoła jest starym liczącym ponad 100 lat budynkiem nie ma więc możliwości przebudowy sal, jednak dla zapewnienia odpowiednich warunków higienicznych dbamy o odpowiednie ich wyposażenie posiadające certyfikaty i atesty. Ułożenie mebli i stolików dostosowane jest do danego pomieszczenia. Umebłowanie jest zgodne z zaleceniami i posiada część edukacyjną (wyposażonej w tablicę, stoliki itp.) oraz część rekreacyjną.

Salę lekcyjne w budynku przy ul. Szkolnej 1, to klaso – pracownie o różnej powierzchni. Należy zaznaczyć, że w klasach o małej powierzchni, nie ma szaf/regalów (niezbędne pomoce dydaktyczne są przechowywane w biurku nauczycielskim, plansze wiszą na ścianach). Uczniowie w ciągu dnia przemieszczają się w zależności od lekcji do klaso-pracowni przypisanej danemu nauczycielowi w związku z tym w ciągu dnia mają lekcje w różnych gabarytowo salach.

(dowód: akta kontroli str. 15)

Warunki pobytu w szkole uczniów klas I – III zorganizowano w sposób adekwatny do wieku. Organizacja zajęć gwarantowała uczniom ich bezpieczeństwo. Wszystkie sale lekcyjne przeznaczone dla tych klas były podzielone na część edukacyjną i rekreacyjną, tj. zgodnie z zaleceniami określonymi w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół¹⁷. Część edukacyjna we wszystkich salach była wyposażona w tablicę, ławki, gazetki tematyczne oraz pomoce dydaktyczne w postaci: plansz, instrumentów muzycznych, gier i kącika czytelniczego. Wydzielone części rekreacyjne wyposażone były w dywan, zabawki, gry i magnetofony (w klasach trzecich – telewizory).

W bezpośrednim sąsiedztwie sal lekcyjnych, w których zajęcia odbywali uczniowie klas I-III znajdowały się toalety oraz szatnie dla uczniów tych klas.

(dowód: akta kontroli str. 20-36, 39-42)

¹⁷ Dz. U. z 2012 r., poz. 977 ze zm.

2.4. Żywnienie uczniów

We wszystkich budynkach Szkoły zapewniono uczniom spożycie gorących posiłków w pomieszczeniach, o których mowa § 10 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Posiłki dowożone były w formie cateringu z Zespołu Szkół w Starym Wiśniczu¹⁸. Punkty wydawania gotowych posiłków zlokalizowane we wszystkich trzech budynkach Szkoły spełniały, zdaniem PPIS, niezbędne wymagania higieniczne i zdrowotne do prowadzenia wyżywienia dzieci na zasadzie cateringu w naczyniach stołowych tradycyjnych (wielorazowego użycia). Posiłki spożywane były przez uczniów w budynkach Szkoły przy ul. Szkolnej i ul. Kościelnej w jadalni, w budynku Szkoły w Połomiu Dużym w pomieszczeniu wydzielonych w tym celu. Pomieszczenia te wg oceny inspekcji sanitarnej spełniają odpowiednie warunki higieniczno-sanitarne.

(dowód: akta kontroli str. 44-55, 117-128)

2.5. Stan sanitarny pomieszczeń Szkoły

Kontrola PPIS wykazała, że stan sanitarny pozostałych pomieszczeń Szkoły (we wszystkich trzech budynkach) jest zadowalający. Zapewnione było odprowadzanie ścieków do kanalizacji centralnej, ogrzewanie centralne oraz miejsca do czasowego gromadzenia odpadów i nieczystości stałych. Miejsca te oraz znajdujące się tam urządzenia były w dobrym stanie sanitarno-higienicznym i technicznym. W pomieszczeniach budynków zapewniona była wentylacja grawitacyjna. Okna posiadały konstrukcję umożliwiającą otwieranie co najmniej w 50% ich powierzchni. Sufity, ściany i podłogi pomieszczeń były w dobrym stanie sanitarno-technicznym z wyjątkiem podłóg parkietowych w części sal lekcyjnych przy ul. Szkolnej i ul. Kościelnej (zniszczona powierzchnia, zdarty lakier). Do dnia zakończenia kontroli odnowiono podłogi w czterech salach przy ul. Szkolnej. W budynku Szkoły w Połomiu Dużym do końca 2015 r. wykonano generalny remont toalet, realizując tym samym decyzję PPIS w Bochni z 9 lipca 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 44-55)

2.6. Możliwość pozostawiania podręczników i ubrań

Uczniowie uczący się we wszystkich budynkach Szkoły mieli możliwość pozostawiania odzieży wierzchniej i zmiany obuwia w szatni szkolnej.

(dowód: akta kontroli str. 20-36, 39-42)

Stosownie do § 4a rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, Szkoła zapewniła uczniom możliwość pozostawiania części podręczników i przyborów szkolnych: w budynku przy ul. Kościelnej (klasy I – III) uczniowie mogą przechowywać podręczniki i przybory szkolne w szafkach znajdujących się w salach lekcyjnych (256 szafek na 213 uczniów). W budynku w Połomiu Dużym (klasy I – IV) uczniowie przechowują podręczniki i przybory szkolne w klasach (w pudełkach opisanych imieniem i nazwiskiem). Uczniowie jednego oddziału uczącego się w budynku przy ul. Szkolnej mieli możliwość pozostawienia tych przedmiotów w sali lekcyjnej (zamykane pudełka opatrzone imieniem i nazwiskiem).

(dowód: akta kontroli str. 20-36, 39-42)

Dyrektor Szkoły oświadczyła, że taki stan rzeczy spowodowany jest małą kubaturą pomieszczeń klasowych co uniemożliwia wstawienie szafek na podręczniki. Wg treści wyjaśnień sytuacja ta może ulec poprawie dopiero po oddaniu do użytkowania nowego skrzydła budynku Szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 150)

Przeprowadzona przez PPIS kontrola masy ciała i pomiarów ciężarów tornistrów wykazała, że na 466 uczniów¹⁹ u 209 ciężar tornistrów/plecaków przekraczał 10% masy ich ciała (ale mieścił się w granicy 15%). Natomiast u 71 uczniów ciężar tornistrów/plecaków przekraczał 15% masy ich ciała. Stwierdzono ponadto 10 przypadków skrajnego przekroczenia (od 20 do 23,8%).

(dowód: akta kontroli str. 44-55)

¹⁸ Decyzja zatwierdzająca wydana przez PPIS w Bochni z 1 lutego 2010 r. (znak: PSE.N.HZ-430-28-32-1/10) w zakresie produkcji od surowca do gotowej potrawy oraz prowadzenia cateringu.

¹⁹ Badaniem objęto 187 uczniów uczęszczających do szkoły w budynku Zespołu przy ul. Kościelnej (klasy I – III) 248 uczniów w budynku Zespołu przy ul. Szkolnej (klasy I – IV) oraz 31 uczniów w budynku Szkoły filialnej w Połomiu Dużym (klasy I – IV) .

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że na początku roku każdy wychowawca przeprowadza pogadankę zarówno dla dzieci jak i dla rodziców na temat sposobu pakowania plecaka i zawartości jaka powinna się w nim znaleźć, celem zwrócenia uwagi na rzeczy zbędne podnoszące wagę plecaka. Nauczyciele ponadto w klasach I – III starają się na bieżąco wyrabiać nawyki odstawiania rzeczy niepotrzebnych na półkę.

W ramach akcji „lekki tornister” 18 i 19 maja 2016 r. została w szkole przeprowadzona prelekcja dla rodziców, podczas której wychowawcy przekazali informacje o ważnym problemie wad postaw dzieci wynikających m.in. z niewłaściwego ciężaru plecaka. W klasach, podczas lekcji z wychowawcą uczniowie wykonali eksperyment ważenia najcięższego plecaka a następnie wyciągali rzeczy niepotrzebne i dokonali ponownego ważenia. Dzieci wyciągnęły wnioski i zapisały je na tablicy. Nauczyciel omówił przyczyny powstawania wad postawy ze szczególnym uwzględnieniem czynników zewnętrznych, (takich jak ciężki tornister, czy nieodpowiednie siedzenie przy stoliku).

(dowód: akta kontroli str. 56-60, 134)

2.7. Dostęp do Internetu i gabinetu profilaktyki zdrowotnej

Szkoła posiada trzy pracownie komputerowe:

- pracownia w budynku przy ul. Szkolnej wyposażona jest w 24 komputery uczniowskie oraz jeden nauczycielski;
- pracownia w budynku przy ul. Kościelnej wyposażona jest w 26 komputerów uczniowskich oraz jeden nauczycielski;
- pracownia w budynku w Połomiu Dużym wyposażona jest w pięć komputerów uczniowskich.

Ponadto w bibliotece przy ul. Szkolnej znajdują się trzy stanowiska komputerowe do użytku uczniów.

W pracowni w budynku przy ul. Szkolnej wszystkie komputery (łącznie z biblioteką) były połączone za pomocą serwera. Serwer jest integralną częścią pracowni komputerowej dostarczonej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w ramach umowy na dostawę, instalację i integrację pracowni internetowych dla szkół²⁰. Każdy uczeń ma swój login i indywidualne hasło znane tylko jemu. W trakcie przeprowadzonych oględzin stwierdzono, że nauczyciel na swoim stanowisku miał podgląd do aktualnie wykonywanych działań na poszczególnych stanowiskach komputerowych. Program umożliwiał nauczycielowi ze swojego stanowiska zablokowanie dowolnego komputera, co zaprezentowano w trakcie oględzin (na komputerach uczniów pojawiła się strona główna Szkoły www.szkolawisnicz.pl). Stwierdzono, że użytkowany program umożliwiał nauczycielowi monitorowanie historii przeglądanych na stanowiskach uczniowskich stron internetowych. Nauczyciel w trakcie oględzin oświadczył, że w trakcie lekcji ma pełną kontrolę nad treściami wyświetlanymi przez uczniów. Ponadto oświadczył, że przynajmniej raz w tygodniu i w miarę potrzeb dokonywany jest przegląd połączeń internetowych uczniów. Cała historia połączeń przechowywana jest w bazie danych serwera w obszarze „monitoring” (co zaprezentowano). Wejście do Internetu odbywało się w szkole poprzez dwie przeglądarki: Internet Explorer oraz Google Chrome. W trakcie oględzin dokonano próby wejścia poprzez obydwie przeglądarki na strony internetowe zawierające treści niepożądane. Pojawiła się strona główna Szkoły www.szkolawisnicz.pl. Po wpisaniu w przeglądarce adresu strony służącej do omijania zabezpieczeń również nie uzyskano do nich dostępu.

W pracowniach przy ul. Kościelnej oraz w Połomiu Dużym na każdym z komputerów zainstalowany był program „Beniamin” użytkowany bezpłatnie przez Szkołę²¹. W trakcie oględzin stwierdzono, że każdy z komputerów po uruchomieniu żądał hasła dostępu. Nauczyciel na swoim stanowisku nie miał podglądu do aktualnie wykonywanych działań na poszczególnych stanowiskach komputerowych (ponieważ pracownia nie posiada serwera). Nauczyciel oświadczył, że w trakcie lekcji ma pełną kontrolę nad treściami wyświetlanymi przez uczniów na monitorach. Monitorowanie historii przeglądanych przez uczniów stron odbywa się na poszczególnych stanowiskach. Rozmieszczenie stanowisk

²⁰ umowa nr WZP. 322-AW/08A z 15 kwietnia 2008 r.

²¹ Program autoryzowany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

uczniowskich pozwalało na bezpośrednie monitorowanie czynności uczniów. Wejście do Internetu odbywało się w Szkole poprzez przeglądarki: Internet Explorer, Google Chrome oraz Mozilla FireFox.

W trakcie oględzin we wszystkich budynkach Szkoły dokonano próby wejścia do Internetu za pośrednictwem sieci bezprzewodowej Wi-Fi. Próba wejścia nie powiodła się.

(dowód: akta kontroli str. 61-85)

W obowiązującym Regulaminie pracowni komputerowej zaznaczono, że obowiązują w niej odpowiednie przepisy BHP, a dokładne zapoznanie się z tym dokumentem oraz stosowanie go na każdych zajęciach, jest podstawowym obowiązkiem każdego ucznia. W Regulaminie zapisano m.in., że uczniowie mogą przebywać w pracowni jedynie pod opieką nauczyciela; z Internetu można korzystać jedynie w zakresie określonym przez nauczyciela; podczas korzystania z Internetu należy zachowywać się kulturalnie, nie wolno nikogo obrażać, wysyłać niegrzecznych listów lub niecenzuralnych plików; nie wolno przechowywać plików o treści sprzecznej z ogólnie przyjętymi normami moralnymi.

(dowód: akta kontroli str. 87)

W kontrolowanym okresie w szkole były prowadzone zajęcia z uczniami omawiające tematykę zagrożeń wynikających z korzystania z sieci. We wszystkich klasach IV – VI realizowany był temat „Bezpieczeństwo w sieci” (w ramach lekcji uczniowie oglądali film edukacyjny „Przyjaciele” z serii „Nie zamykaj oczu”, dotyczący cyberprzemocy z komentarzem psychologa i wychowawcy). W poprzednich latach szkolnych odbywały się m.in. zajęcia warsztatowe „Dziecko bezpieczne w sieci”, zajęcia profilaktyczne „Jak nie stać się ofiarą w sieci (prowadzone przez trenerów z Pracowni Profilaktyki „Krokus”), na zebraniach z rodzicami wygłoszona została prelekcja na temat bezpieczeństwa w sieci i cyberprzemocy.

(dowód: akta kontroli str. 68-69)

Szkoła, stosownie do postanowień art. 67 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie oświaty zapewniła uczniom możliwość korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Korzystającym z budynku przy ul. Szkolnej możliwość korzystania z tego gabinetu zapewniono we wszystkie dni robocze tygodnia (w poniedziałek, wtorek i środa od 9³⁰ do 14³⁰, a w czwartek i piątek od 8⁰⁰ do 13⁰⁰). Zatrudniona w tym gabinecie pielęgniarka obejmowała opieką również dzieci uczęszczające do Szkoły przy ul. Kościelnej (wizyty fluoryzacja, profilaktyka w zakresie zdrowego stylu życia itp.). Uczniowie uczący się w Połomiu Dużym byli objęci opieką pielęgniarki (wizyty pielęgniarki m.in.: fluoryzacja, testy przesiewowe, profilaktyka w zakresie zdrowego stylu życia), na podstawie zawartego porozumienia o współpracy pomiędzy SPG ZOZ w Nowym Wiśniczu a Szkołą.

Zgodnie z wymogami §§ 20 i 21 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny wymagane pomieszczenia Szkoły wyposażone były w apteczki zaopatrzone w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy (z ważnym terminem przydatności do użycia i instrukcję udzielania tej pomocy), a wszyscy nauczyciele zatrudnieni w szkole zostali przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy.

Wszyscy nauczyciele (67 osób) zatrudnieni w szkole ukończyli szkolenia BHP²², których zakres obejmował odrębnie udzielanie pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach uczniom (ośmiogodzinne i 16 godzinne²³). 60 nauczycieli odbyło dwudniowe szkolenie z „pierwszej pomocy przedmedycznej”, którego celem było zdobycie podstawowych umiejętności w zakresie postępowania w stanach zagrożenia życia oraz udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej zgodnie z wytycznymi Europejskiej Rady Resuscytacji. Ponadto pięciu nauczycieli posiada przeszkolenie w ramach programu „Ratujemy i uczymy ratować” (organizowanego przez Wielką Orkiestrę Świątecznej Pomocy przy wsparciu Ministerstwa Edukacji Narodowej).

(dowód: akta kontroli str. 20-36, 39-42, 88-90)

²² Wynikające z rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2004 r., Nr 180, poz. 1860 ze zm.).

²³ Trzy osoby.

2.8. Wypadki na terenie szkoły

W roku szkolnym 2015/2016 na terenie Szkoły wystąpiło jedno zdarzenie zakwalifikowane jako wypadek. Poszkodowanemu uczniowi zapewniono opiekę poprzez sprowadzenie fachowej pomocy (pielęgniarka szkolna), jak i udzielenie pierwszej pomocy, a następnie przekazano pod opiekę rodzicom. Prawdłowo prowadzono i postępowano z dokumentacją powypadkową (protokół, rejestr wypadków) oraz wywiązywano się z nałożonego przepisem § 41 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny obowiązku powiadomienia rodziców/opiekunów poszkodowanego ucznia, pracownika bezpieczeństwa i higieny pracy oraz społecznego inspektora pracy. Wypadek został zakwalifikowany jako lekki, co nie powodowało obowiązku zawiadomienia prokuratury i kuratora oświaty. W dokumentacji wypadku nie było potwierdzenia o zawiadomieniu Rady rodziców i organu prowadzącego.

(dowód: akta kontroli str. 91-103)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że informacja o wypadku ucznia w szkole została niezwłocznie przekazana rodzicowi, który jest równocześnie przedstawicielem Rady Rodziców działającej przy Zespole Szkół w Nowym Wiśniczu. Organ prowadzący Szkołę został powiadomiony telefonicznie za pośrednictwem kierownika Zespołu do Spraw Oświaty. W sytuacji wystąpienia w przyszłości zdarzenia zakwalifikowanego jako wypadek Dyrektor Szkoły oświadczyła, że odpowiednie informacje o zawiadomieniu ww. organów zostaną umieszczone w protokole powypadkowym.

(dowód: akta kontroli str. 104-105)

Szkoła – wg treści wyjaśnień Dyrektora – w celu zapobieżenia wypadkom uczniów podjęła m.in. następujące działania:

- na bieżąco są usuwane wszelkie usterki zagrażające bezpieczeństwu uczniów;
- na pierwszych lekcjach organizacyjnych uczniowie są zapoznawani z obowiązującymi regulaminami BHP;
- na lekcjach wychowawczych oraz zajęć technicznych omawiane jest bezpieczeństwo w ruchu drogowym „bezpieczna droga do i ze szkoły” oraz przed feriami zimowymi i letnimi lub dłuższą przerwą w zajęciach omawiane są niebezpieczeństwa, na które są narażeni;
- dzieci klas 0 – III podczas wyjść ze Szkoły noszą kamizelki odblaskowe;
- odbywają się prelekcje z udziałem policji, straży pożarnej oraz ratownikami medycznymi na temat bezpieczeństwa i udzielania pierwszej pomocy;
- Szkoła bierze udział w licznych akcjach/konkursach ogólnopolskich, wojewódzkich, powiatowych i gminnych dotyczących bezpieczeństwa np. „Odblaskowa szkoła”, „Klub bezpiecznego Puchatka”, Ogólnopolski konkurs wiedzy pożarniczej;
- prowadzone są warsztaty z „Tauronem” dotyczące bezpiecznego używania urządzeń elektrycznych;
- przeprowadzono w szkole próbną ewakuację;
- na zajęciach technicznych omawiane są tematy związane z ewakuacją oraz odbywają się ćwiczenia praktyczne;
- w szkole obowiązuje regulamin dyżurów, a nad prawidłowym ich przebiegiem czuwa dyrektor i wicedyrektor;
- obowiązuje regulamin dowozów, z którym zapoznawani są dojeżdżający uczniowie oraz ich rodzice (jest on również dostępny na stronie internetowej Szkoły);
- Szkoła ma opracowaną strategię działań wychowawczych, zapobiegawczych i interwencyjnych wobec dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem.

(dowód: akta kontroli str. 56-59)

2.9. Kontrole w zakresie bezpieczeństwa i higieny

Przed rozpoczęciem roku szkolnego (24 sierpnia 2015 r.), Dyrektor Szkoły przeprowadziła kontrolę w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i higienicznych warunków pobytu na terenie Szkoły. Komisja dopuściła wszystkie obiekty Szkoły do użytkowania w roku szkolnym 2015/2016, stwierdzając m.in., że budynki Szkoły spełniają stosowne wymagania w zakresie bezpieczeństwa i higieny. Z kontroli tej sporządzono protokół i przekazano go organowi prowadzącemu. Ponadto 7 kwietnia 2016 r. przeprowadzona została kontrola stanu technicznego elementów placu zabaw przy ul. Kościelnej. Z kontroli tych sporządzono

protokoły i przekazano je organowi prowadzącemu. Sformułowane zalecenia pokontrolne zostały zrealizowane lub są sukcesywnie realizowane.

(dowód: akta kontroli str. 135)

W roku szkolnym 2015/2016, realizowane były w szkole następujące kontrole zewnętrzne w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i higieny:

- kontrola hydrantów wewnętrznych i podręcznego sprzętu gaśniczego, dróg komunikacyjno-ewakuacyjnych (nie stwierdzono nieprawidłowości i nie sformułowano wniosków pokontrolnych);
- kontrola instalacji gazowej (nie stwierdzono nieprawidłowości i nie sformułowano wniosków pokontrolnych);
- kontrola przewodów kominowych (nie stwierdzono nieprawidłowości i nie sformułowano wniosków pokontrolnych);
- prawidłowość organizacji pracy świetlicy szkolnej przeprowadzona przez Małopolskie Kuratorium Oświaty (nie stwierdzono nieprawidłowości i nie sformułowano wniosków pokontrolnych);
- kontrola stanu technicznego Szkoły (pięcioletnia): w trakcie kontroli stwierdzono m.in., zły stan techniczny poszycia dachu sali gimnastycznej w obiekcie przy ul. Szkolnej – zalecono wykonanie remontu (wymiana poszycia). Naprawa dachu nad salą gimnastyczną zaplanowana jest na okres wakacji. (Szkoła przygotowała i rozesała zapytania ofertowe do firm);
- kontrola kompleksowa Państwowego Powiatowego Inspektoratu Sanitarnego, która wykazała m.in., że realizowane są sukcesywnie działania w celu realizacji decyzji²⁴ dotyczącej doprowadzenia do odpowiedniego stanu sanitarno-technicznego podłóg w części sal lekcyjnych w budynkach przy ul. Szkolnej i ul. Kościelnej.

(dowód: akta kontroli str. 135-149)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W budynku przy ul. Szkolnej uczniowie 11 oddziałów mieli możliwość pozostawiania podręczników i przyborów szkolnych wyłącznie w szatni, wprawdzie w zamykanych oddzielnych dla każdego oddziału boksach, aczkolwiek w ocenie NIK nie było to rozwiązanie funkcjonalne.

(dowód: akta kontroli str. 20-36, 39-42)

Zdaniem NIK stworzenie możliwości pozostawiania przez uczniów klas IV – VI podręczników i przyborów wyłącznie w nieprzystosowanej do tego szatni nie spełnia wymogu § 4a rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, zgodnie z którym w pomieszczeniach szkoły lub placówki zapewnia się uczniom możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych.

Podkreślić należy, że w ocenie NIK brak indywidualnych i zamykanych szafek na przybory oraz podręczniki może zniechęcać uczniów do pozostawiania ich w szkole, chociażby ze względu na możliwość zniszczenia. Potwierdza to przeprowadzona przez PPIS kontrola masy ciała i pomiarów ciężarów tornistrów, która wykazała, że u 44,8% ciężar tornistrów/plecaków przekraczał 10%, a u 15,2% przekraczał 15% masy ich ciała.

Dyrektor Szkoły oświadczyła, że taki stan rzeczy spowodowany jest małą kubaturą pomieszczeń klasowych co uniemożliwia wstawienie szafek na podręczniki.

(dowód: akta kontroli str. 44-55, 150)

2. W trakcie przeprowadzonej 15 kwietnia 2016 r. kontroli PPIS stwierdził, że we wszystkich trzech obiektach Szkoły prowadzone było żywienie dzieci bez dopełnienia obowiązku, wynikającego z art. 61 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia²⁵, zatwierdzenia zakładu przed rozpoczęciem działalności. W tym samym dniu, tj. 15 kwietnia 2016 r. Szkoła złożyła wniosek o zatwierdzenie i wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli Państwowej Inspekcji Sanitarnej. W wyniku kontroli bieżących, przeprowadzonych w związku ze złożonym wnioskiem

²⁴ PSE.N/430-14-9/1/07 nakazująca doprowadzenie do odpowiedniego stanu sanitarno-technicznego podłogi w części sal lekcyjnych z terminem realizacji do 20 sierpnia 2016 r.

²⁵ Dz. U. z 2015 r. poz. 594 ze zm.

w dniach 6 i 9 maja 2016 r., stwierdzono, że wszystkie obiekty spełniają wymagania prawa żywnościowego pod względem higienicznym i zdrowotnym i 18 maja 2016 r. PPIS wydał decyzje zatwierdzające w zakresie żywienia dzieci na zasadzie cateringu na naczyniach stołowych we wszystkich trzech obiektach²⁶.

(dowód: akta kontroli str. 44-55, 117-128)

3. Stosowane oprogramowanie zabezpieczające nie zabezpieczało w pełni przed dostępem uczniów do treści niepożądanych w Internecie.

(dowód: akta kontroli str. 61-85))

W trakcie kontroli w pracowni informatycznej przy ul. Kościelnej uzyskano dostęp do treści niepożądanych. Dopiero podjęte przez nauczyciela informatyki działania, polegające na uzupełnieniu listy stron programu „Beniamin” o wskazane do badania adresy stron niepożądanych uniemożliwiły wejście na nie. Próby wejścia na ww. strony z komputerów w pracowni w Połomiu Dużym nie powiodły się. Nauczyciel informatyki obecny przy oględzinach oświadczył, że w dniu poprzednim (po oględzinach przeprowadzonych w pracowni komputerowej w budynku przy ul. Kościelnej) wprowadził do programu „Beniamin” adresy ww. stron.

Stosownie do art. 4a ustawy o systemie oświaty, szkoły i placówki zapewniające uczniom dostęp do Internetu są obowiązane podejmować działania zabezpieczające uczniów przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, w szczególności zainstalować i aktualizować oprogramowanie zabezpieczające.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że nauczyciele prowadzący zajęcia komputerowe systematycznie kontrolują połączenia podczas zajęć, gdyż uczniowie przebywają na terenie pracowni tylko w obecności nauczyciela prowadzącego. Wszyscy nauczyciele prowadzący zajęcia komputerowe – wg treści wyjaśnień - znają program Beniamin oraz zostali zobowiązani do monitorowania efektywności jego działania. Nauczyciele co dwa tygodnie kontrolują historię połączeń wybieranych przez uczniów stron, co odnotowują w zeszycie monitorowania dostępu do stron niepożądanych dla uczniów, a ponadto dokonują doraźnie przeglądu komputerów pod kątem korzystania ze stron www.

(dowód: akta kontroli str. 86, 129-132)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W ocenie NIK przebywanie uczniów w salach lekcyjnych, w których powierzchnia przypadająca na jednego ucznia jest mniejsza niż 2m² może mieć negatywny wpływ na efektywność ich pracy umysłowej.

IV. Uwagi i wnioski

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁷, wnosi o:

- 1) dostosowanie planu zajęć dydaktyczno-wychowawczych do zasad higieny pracy umysłowej w możliwie najpełniejszy sposób;
- 2) podjęcie działań w celu zapewnienia wszystkim uczniom możliwości pozostawiania podręczników i przyborów szkolnych w dostosowanych do tego miejscach;
- 3) stałe monitorowanie skuteczności stosowanych zabezpieczeń informatycznych przed dostępem w Internecie do treści stanowiących zagrożenie dla prawidłowego rozwoju uczniów oraz aktualizowanie oprogramowania zabezpieczającego.

²⁶ Decyzje z dnia 18 maja 2016 r. nr nr 26/16, 27/16, 28/16.

²⁷ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, dnia 14 czerwca 2016 r.

Kontroler

Barbara Guga
Główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie

z up.

Marcin Kopeć
Wicedyrektor